

Försäkringsvillkor

Fondförsäkring för Avtalspension SAF-LO och Livsarbetspension

Försäkringsvillkoren gäller från och med 2025-03-01.
för försäkringar tecknade från och med 2009-01-01.

Innehåll

Försäkringen i korthet	3	Utbetalning av pension	14
Valcentral	3	Så här betalas ålderspensionen ut	14
Försäkringsgivare	3	Annan utbetalningstid för ålderspension.....	14
Försäkrad	3	Helt förtida uttag av ålderspension under kortare tid än fem år	14
Försäkringstagare.....	3	Partiellt uttag av ålderspension.....	14
Fondförsäkring i Folksam LO Pension.....	3	Ålderspension före 65 års ålder vid nedsatt arbetsförmåga eller arbetslöshet	14
Premie	3	Det här kan du välja	14
Ålderspension.....	3	Uppskjutet uttag av ålderspension.....	15
Återbetalningsskydd	3	Förtida uttag av ålderspension	15
Avgifter och skatter	3	Pensionsbelopp.....	15
Flytt av intjänat pensionskapital.....	3	Utbetalningstermin.....	15
Följ värdeutvecklingen på Mina sidor.....	3	Tidpunkt för utbetalning samt räntebestämmelser.....	15
Om du inte är nöjd	3	Force majeure	15
Kontaktuppgifter	4	Så här går anmälan om dödsfall till.....	15
Försäkringen	5	Avgifter och skatter	16
Försäkringsgivare	5	Avgifter	16
Kollektivavtalsparter	5	Skatter	16
Försäkringstagare.....	5	Övrigt	17
Försäkrad	5	Information om försäkringen.....	17
Förmånstagare	5	Behandling av personuppgifter	17
Nämnd.....	5	Om du inte är nöjd	18
Valcentral.....	5	Begreppsförklaringar	19
Försäkringsavtalet	6	Arvsvinst	19
Tiden för Folksam LO Pensions försäkringsansvar	6	Flytträtt.....	19
Premie	6	Fond	19
Ändring av försäkringsvillkoren.....	6	Fondförsäkring.....	19
Fondförsäkring i Folksam LO Pension	8	Förmånstagare	19
Så här placerar Folksam LO Pension dina premier	8	Försäkrad	19
Köp, fondbyte och inlösen	8	Försäkringsgivare	19
Det här kan du välja	8	Försäkringshandlingar	19
Pensionskapital	9	Försäkringstagare.....	19
Så här byter du fonder	9	Försäkringstid	19
Ålderspensionens utformning	10	Inlösenvärde	19
Återbetalningsskyddets utformning	11	Pensionskapital	19
Ålderspension med återbetalningsskydd.....	11	Prisbasbelopp.....	19
Hälsoprövning.....	11	Återbetalningsskydd	19
Förmånstagarförordnande	11		
Det här kan du välja	11		
Vem är sambo?.....	12		
Vad gäller om flera barn är förmånstagare?.....	12		
Flytträtt	13		
Inflytt – Flytta intjänat pensionskapital till Folksam LO Pension	13		
Utflytt – Flytta intjänat pensionskapital från Folksam LO Pension.....	13		
Det här kan du välja	13		

Försäkringen i korthet

Fondförsäkring för Avtalspension SAF-LO och Livsarbetstidspension, nedan kallad försäkringen, tryggar din rätt till tjänstepension. Du får ett försäkringsbesked som bekräftelse på att du omfattas av försäkringen.

Valcentral

Fora är administratör och valcentral för Avtalspension SAF-LO och Livsarbetstidspension.

Försäkringsgivare

Försäkringsgivare är Folksam LO Tjänstepension AB (publ), organisationsnummer 516401-6619, i dessa försäkringsvillkor benämnt Folksam LO Pension.

Försäkrad

Försäkringen grundar sig på kollektivavtal för anställd inom den privata sektorn som omfattas av Avtalspension SAF-LO och Livsarbetstidspension. Den anställde betraktas som försäkrad och benämns i dessa försäkringsvillkor i du-form.

Försäkringstagare

Din arbetsgivare är försäkringstagare och betalar premien. Du betraktas dock som försäkringstagare i fråga om:

- rätten till pension
- rätten att välja till återbetalningsskydd och förmånstagare
- rätten att ändra försäkringen
- rätten att flytta intjänat pensionskapital.

Fondförsäkring i Folksam LO Pension

Din första premie placeras i Folksam LO Pensions Entréfond, vilken är sammansatt av fonder som är riskmässigt anpassade efter ålder. För de följande premierna kan du avgöra själv hur premien ska fördelas mellan olika fonder. Du kan byta fonder för såväl framtida premier som för det intjänade pensionskapitalet. Du kan även göra fondbyte under utbetalningstiden. Om du inte väljer andra fonder, fortsätter premien att placeras i Entréfond. På folksamlopension.se kan du läsa mer om Entréfond och de valbara fonderna.

Premie

Premien bestäms av kollektivavtalsparterna.

Storleken på eventuell kompletterande premie till Avtalspension SAF-LO bestäms enligt överenskommelse mellan din arbetsgivare och den lokala fackliga organisationen, mellan förbundsparterna eller mellan din arbetsgivare och dig.

För Livsarbetstidspension är överenskommelse om kompletterande premie inte möjlig.

Din arbetsgivare betalar in premien till Fora, som vidarebefordrar den till Folksam LO Pension.

Ålderspension

Försäkringen ger dig ålderspension från 65 års ålder och utbetalningen pågår livet ut, om du inte meddelar annat.

Pensionen beskattas som inkomst av tjänst och i samband med utbetalning gör Folksam LO Pension avdrag för preliminär skatt.

Det här kan du ändra innan du tar ut pensionen:

- lägga till ett ekonomiskt skydd för dina efterlevande, så kallat återbetalningsskydd, se Återbetalningsskyddets utformning
- välja annan pensioneringstidpunkt, se *Utbetalning av pension*.
- ta ut delar av pensionen vid olika tillfällen, se *Utbetalning av pension*
- ta ut pensionen under en begränsad tid, se *Utbetalning av pension*
- flytta pensionskapitalet till en annan försäkringsgivare, som kollektivavtalsparterna godkänt, se *Flytträtt*.

Återbetalningsskydd

Om du väljer till återbetalningsskydd kommer förmånstagare att få utbetalning från försäkringen vid ditt dödsfall. Återbetalningsskyddet medför att din egen ålderspension blir något lägre då du inte får ta del av arvsvinsterna, se *Begreppsförklaringar*. I vissa fall krävs godkänd hälsoprövning vid tillval av återbetalningsskydd.

Om återbetalningsskydd saknas kommer ingen utbetalning att ske vid ditt dödsfall, och försäkringen upphör.

Avgifter och skatter

För att förvalta din tjänstepension tar Folksam LO Pension ut avgifter, som kollektivavtalsparterna har godkänt. Avgifterna kan ändras.

På folksamlopension.se redovisas aktuella avgifter.

Folksam LO Pension betalar, enligt lag, årlig avkastningsskatt som dras från försäkringens värde.

Flytt av intjänat pensionskapital

Du kan flytta ditt intjänade pensionskapital till Folksam LO Pension från annan försäkringsgivare som kollektivavtalsparterna godkänt. Du kan också flytta intjänat pensionskapital från Folksam LO Pension till en annan valbar försäkringsgivare.

Följ värdeutvecklingen på Mina sidor

I det årliga pensionsbeskedet kan du se värdeutvecklingen och avgiftsuttagen i försäkringen under föregående år. Du kan också följa värdeutvecklingen på folksamlopension.se, under Logga in på Mina sidor.

Om du inte är nöjd

Om du inte är nöjd med Folksam LO Pensions hantering av ditt ärende, ber vi dig kontakta oss. Vill du därefter gå vidare med ditt ärende, kan du bland annat kontakta Kundombudsmannen Folksam.

Om din fråga gäller tolkning eller tillämpning av kollektivavtalets bestämmelser kan du vända dig till den nämnd som kollektivavtalsparterna har inrättat för prövning av ärenden. Kontakta Fora för mer information.

Kontaktuppgifter

Se folksamlopension.se för kontaktuppgifter inom Folksam LO Pension och för Kundombudsmannen Folksam. Se fora.se för kontaktuppgifter inom Fora.

Försäkringen

Försäkringsgivare

Försäkringsgivare är Folksam LO Fondförsäkringsaktiebolag (publ), organisationsnummer 516401-6619, i dessa försäkringsvillkor benämnt Folksam LO Pension. Huvudkontorets adress är Folksam, 106 60 Stockholm. För mer information om bolaget, gå in på folksamloension.se eller ring 020-414 414.

Kollektivavtalsparter

Fondförsäkring för Avtalspension SAF-LO och Livsarbets-tidspension, nedan kallad försäkringen, är en premiebestämd tjänstepension som grundar sig på kollektivavtal. Försäkringen gäller för anställda som omfattas av någon av följande pensionsplaner:

- Ålderspension enligt Avtalspension SAF-LO, som är ett kollektivavtal tecknat mellan Svenskt Näringsliv och Landsorganisationen i Sverige (LO). För försäkringen gäller vid var tid gällande överenskommelser mellan Svenskt Näringsliv och LO om Avtalspension SAF-LO samt vid var tid gällande gemensamma försäkringsvillkor för AFA-försäkringarna och Avtalspension SAF-LO. Parterna benämns i dessa villkor kollektivavtalsparterna.
- Livsarbetstidspension enligt lokala överenskommelser mellan olika förbund inom Svenskt Näringsliv och LO 1). Parterna benämns i dessa villkor kollektivavtalsparterna.

I dessa försäkringsvillkor används den gemensamma benämningen SAF-LO för samtliga pensionsplaner enligt ovan. Om avvikande regler gäller för någon pensionsplan eller för försäkringar tecknade vid visst tillfälle anges detta särskilt.

Försäkringstagare

Försäkringstagare är den anställdes arbetsgivare, som betalar hela premien för försäkringen.

Försäkrad

Försäkrad är den anställda, på vars liv försäkringen gäller. Detta förhållande kvarstår även efter det att anställningen upphört.

Den försäkrade betraktas dock som försäkringstagare i fråga om rätten till pension samt i fråga om rätten att välja till återbetalningsskydd, och vem som i så fall ska vara förmånstagare. Den försäkrade betraktas också som försäkringstagare i fråga om rätten att ändra försäkringen och att flytta intjänat pensionskapital till annan valbar försäkringsgivare.

I dessa försäkringsvillkor benämns den försäkrade i du-form.

Förmånstagare

Om du har valt till återbetalningsskydd och avlider innan eller under pågående utbetalning av ålderspension, sker utbetalningen i stället till din/dina förmånstagare.

För återbetalningsskyddet gäller ett generellt förmånstagarförordnande, som anger till vem utbetalning ska ske vid ditt dödsfall, det vill säga vem som är förmånstagare. Om du vill att utbetalning ska ske till någon annan, måste du anmäla detta genom ett skriftligt särskilt förordnande. Det är endast dina efterlevande som kan vara förmånstagare, se *Återbetalningsskyddets utformning*.

Nämnd

Kollektivavtalsparterna har träffat överenskommelse om inrättandet av en särskild nämnd, Pensionsnämnden, som svarar för tolkning och tillämpning av överenskommelse för SAF-LO. Nämndens ledamöter utses av kollektivavtalsparterna. Läs mer under *Om du inte är nöjd*.

Valcentral

Kollektivavtalsparterna har gett Fora AB, organisationsnummer 556541-8356, i dessa försäkringsvillkor kallat Fora, i uppdrag att vara administratör och valcentral för SAF-LO. Fora företräder de försäkringsgivare som kollektivavtalsparterna godkänt. Läs mer om valcentralen på fora.se.

¹⁾ I vissa lokala överenskommelser används i stället för Livsarbetstidspension begreppet Arbetstidspension. För information om gällande avtalsområden, se fora.se.

Försäkringsavtalet

Fora har i uppdrag att för arbetsgivare som omfattas av SAF-LO teckna avtal med de försäkringsgivare som vid var tid meddelar försäkring enligt SAF-LO. Avtalet som tecknas utgör även ett försäkringsavtal.

För försäkringsavtalet gäller dessa försäkringsvillkor, Folksam LO Pensions försäkringstekniska regler, försäkringsavtalslagen (2005:104) och svensk lag i övrigt samt vad som anges i försäkringsbeskedet. För försäkringsavtalet gäller dessutom vid var tid gällande överenskommelser mellan kollektivavtalsparterna.

Dessa försäkringsvillkor gäller även för eventuell kompletterande premie som betalas in till försäkringen enligt överenskommelse mellan din arbetsgivare och den lokala fackliga organisationen, mellan förbundsparterna eller mellan din arbetsgivare och dig.

För Livsarbetstidspension är överenskommelse om kompletterande premie inte möjlig.

Folksam LO Pension tecknar nytt försäkringsavtal i följande fall:

- vid första premieinbetalningen
- vid inflytt av pensionskapital
- vid tillägg av återbetalningsskydd där återbetalningsskyddet gäller endast för framtida premier, se även *Återbetalningsskyddets utformning*.

Försäkringsavtalet grundas på de uppgifter som försäkringstagaren eller du har lämnat till Folksam LO Pension. Om någon uppgift som försäkringstagaren lämnat är oriktig eller ofullständig, gäller vad som anges för sådant fall i försäkringsavtalslagen och i Folksam LO Pensions försäkringstekniska regler. Om sådan uppgift har lämnats av dig, tillämpas vad som skulle ha gällt om uppgiften hade lämnats av försäkringstagaren.

De uppgifter som lämnas till Folksam LO Pension ligger till grund för försäkringsavtalet och registreras hos Folksam LO Pension, läs mer under *Övrigt*.

Försäkringsavtalet grundas på kollektivavtal och kan inte sägas upp av Folksam LO Pension.

Du får ett försäkringsbesked som bekräftelse på att försäkringen har tecknats i Folksam LO Pension.

Försäkringen får inte pantsättas, belånas, återköpas och inte heller ändras på så sätt att den upphör att vara pensionsförsäkring enligt inkomstskattelagen.

Folksam LO Pension lämnar kontrolluppgifter enligt skatteförordningen.

Tiden för Folksam LO Pensions försäkringsansvar

Försäkringsavtalet träder i kraft när

- Folksam LO Pension har fått information från Fora om att du omfattas av avtalet och har valt Folksam LO Pension som försäkringsgivare

• samt

- Folksam LO Pension har mottagit den första premien.

Försäkringsavtalet gäller till dess att utbetalningarna från försäkringen upphör eller att du flyttar ditt intjänade pensionskapital till annan valbar försäkringsgivare, se *Flytträtt*.

Försäkringsavtalet upphör också om du avlider, och avtalet vid tidpunkten för dödsfallet

- inte innefattar återbetalningsskydd

eller

- innefattar återbetalningsskydd, men förmånstagare saknas.

Premie

Premien bestäms av kollektivavtalsparterna.

Storleken på eventuell kompletterande premie bestäms enligt överenskommelse mellan din arbetsgivare och den lokala fackliga organisationen, mellan förbundsparterna eller mellan din arbetsgivare och dig.

För Livsarbetstidspension är överenskommelse om kompletterande premie inte möjlig.

Din arbetsgivare betalar in premien till Fora, som vidarebefordrar den till Folksam LO Pension.

Om du är arbetsförmögen på grund av sjukdom eller olycksfall eller föräldraledig enligt socialförsäkringsbalken, kan arbetsgivaren ha rätt till premiebefrielse (avgiftsbefrielse). Premieinbetalningen upprätthålls då genom premiebefrielseförsäkringen, för vilken Folksam LO Pension inte är försäkringsgivare.

Livsarbetstidspension omfattas inte av premiebefrielseförsäkringen och ingen premieinbetalning sker därför vid arbetsförmåga enligt ovan.

Ändring av försäkringsvillkoren

Dessa försäkringsvillkor grundar sig på vid var tid gällande kollektivavtal om SAF-LO. Försäkringsvillkoren får anpassas till framtida ändringar och tillämpningar som beslutas av kollektivavtalsparterna eller av nämnd eller annat behörigt organ som är utsett av kollektivavtalsparterna. Sådan ändring träder i kraft vid den tidpunkt som kollektivavtalsparterna har kommit överens om.

Under försäkringstiden kan Folksam LO Pension ändra försäkringsvillkoren med hänsyn till ändrad lagstiftning, myndighetsföreskrift eller rättstillämpning. Sådan ändring kan börja gälla omgående.

Folksam LO Pension kan ändra försäkringsvillkoren även av annan anledning, om ändringen generellt sett inte kan anses innebära en betydande nackdel för försäkringstagaren, dig eller förmånstagaren. Sådan ändring kan börja gälla efter Pensionsnämndens godkännande.

Fondförsäkring i Folksam LO Pension

Det här kan du välja

Du kan:

- välja/byta fonder inom ett bestämt fondutbud
- bestämma hur premien ska fördelas mellan de fonder som du har valt
- byta fonder för såväl framtida premier som för det intjänade pensionskapitalet
- byta fonder även under utbetalningstiden.

Så här placerar Folksam LO Pension dina premier

För den inbetalda premien köper Folksam LO Pension andelar i de fonder där placering ska ske. Nedanstående regler för inbetalda premier gäller även för inflyttat pensionskapital.

På din begäran genomför Folksam LO Pension såväl byte av fonder som inlösen av fondandelar.

Den första premien placeras enligt fondfördelningen för den Entréfond som gällde för dig när försäkringen tecknades. Denna placering gäller till dess att du begär fondbyte, inlösen av fondandelar eller till dess att du på grund av ålder hamnar i ett högre åldersintervall.

Köp, fondbyte och inlösen

Köp, fondbyte och inlösen genomförs snarast möjligt efter det att Folksam LO Pension erhållit det underlag som krävs för transaktionen.

Transaktionen kan försenas bland annat på grund av fondens bryttidpunkt eller antalet affärs- eller likviddagar som fondbolaget tillämpar. Köp och inlösen kan också försenas på grund av pågående handel med fondandelar, uttag av avgifter eller skatter, fördröjd eller utebliven kurssättning, stängda marknadsplatser eller störningar i tekniska eller administrativa system.

Vid normal aktsamhet ansvarar inte Folksam LO Pension för ekonomisk förlust eller utebliven vinst som kan drabba dig eller förmånstagare i samband med placering i fonder.

Folksam LO Pension ansvarar inte heller för ekonomisk förlust som kan drabba dig när handel i berörd fond inte kan genomföras på grund av särskild föreskrift i fondförvaltarens fondbestämmelser.

Kurser som är noterade i utländska valutor räknas om av Folksam LO Pension med hjälp av faktiskt erhållen eller officiell växlingskurs. Folksam LO Pension har rätt att tillgodogöra sig ersättning för sina kostnader vid växling och överföring av valuta.

Entréfond

Folksam LO Pension placerar dina premier i ett åldersberoende fondpaket, i en så kallad Entréfond, med en fondfördelning som utgår från din ålder.

Entréfondens bestämda fördelning mellan aktiefonder och räntefonder innebär att risken i portföljen är lägre ju äldre du är.

Folksam LO Pension omplaceras successivt ditt pensionskapital till en Entréfond vars fondkombination har en risknivå som är anpassad efter din aktuella ålder. Detta görs för att minska riskerna och effekterna av eventuella stora och tillfälliga kursrörelser på finansmarknaderna inför din pensionering. Fördelningen gäller även under utbetalning av ålderspension, helt eller partiellt, samt vid dödsfall om försäkringen har ett återbetalningsskydd.

Läs mer på folksamlopension.se och Mina Sidor för information om fondkombinationerna i Entréfond.

Fritt val

Du kan när som helst lämna Entréfonden och i stället välja att ditt befintliga och framtida pensionskapital placeras i Fritt val med fonder enligt Folksam LO Pensions fondutbud. Läs mer om valbara fonder på folksamlopension.se

Du kan senare återgå till den Entréfond som är gällande för din ålder.

Du kan välja att samtidigt ha en del i Entréfond och en del i Fritt val. Du väljer själv hur den procentuella fördelningen mellan dessa ska vara.

Förändringar i fondutbudet

Om du har ditt pensionskapital i en fond som utgår ur fondutbudet, överför Folksam LO Pension pensionskapitalet till annan jämförbar fond om du inte väljer annan fond i utbudet.

Pensionskapital

Pensionskapitalets storlek beror på utvecklingen i de fonder som dina premier är placerade i och av eventuell arvsvinst som tilldelas försäkringen, se *Begreppsförklaringar*. Pensionskapitalets storlek påverkas också av hur stora avgifter försäkringen har och den skatt som dras från försäkringens värde. Det är du själv som bär den ekonomiska risken för fondernas, och därmed också pensionskapitalets, värdeutveckling.

Det belopp som betalas ut från försäkringen kallas pensionsbelopp. Ett sparande i fondförsäkring ger dig inget garanterat pensionsbelopp. Pensionen kan bli såväl högre som lägre än värdet av gjorda inbetalningar.

Beroende på fondernas utveckling kan pensionsbeloppet vara olika stort vid olika utbetalningstillfällen. Läs mer om hur pensionsbeloppet fastställs och beräknas under *Utbetalning av pension*.

Så här byter du fonder

Du kan när som helst byta fonder inom ett bestämt fondutbud, även under utbetalningstiden. Fondbytet kan avse såväl framtida premier som det intjänade pensionskapitalet. Anmälan gör du till Folksam LO Pension.

Även efterlevande förmånstagare, vars rätt inträtt, kan byta fonder.

Folksam LO Pension får ta ut avgifter för att täcka kostnaderna för fondbytet, se *Avgifter och skatter*.

Fördelningsregler vid fondbyte

- Fördelningen mellan fonderna ska anges i hela procent.
- Minst 1 procent av premien måste placeras i varje fond.

Ålderspensionens utformning

Ålderspensionen betalas ut från och med den månad du fyller 65 år. Utbetalningen pågår livet ut. Inför din pensionering kan du ändra såväl pensioneringstidpunkt som utbetalningstid. Du kan även ta ut din pension i olika delar vid olika tillfällen se *Utbetalning av pension*.

Ålderspensionen gäller i sin grundform utan återbetalningsskydd. Det är du själv som avgör om återbetalningsskydd ska ingå, se *Återbetalningsskyddets utformning*. Om återbetalningsskydd saknas vid ditt dödsfall sker ingen utbetalning från försäkringen, som därmed upphör.

Återbetalningsskyddets utformning

Det här kan du välja

Innan du har börjat lyfta ålderspensionen helt eller delvis kan du:

- *välja till återbetalningsskydd för hela ditt pensionskapital* inom SAF-LO. Om du väljer till återbetalningsskydd för Avtalspension SAF-LO läggs återbetalningsskydd till även för eventuell Livsarbets-tidspension.

Innan den första utbetalningen av livsvarig ålderspension kan du:

- *välja den tid som försäkringen gäller med återbetalningsskydd*, så kallad garantitid. Du anmäler ändringar av garantitiden till Folksam LO Pension.

Ålderspension med återbetalningsskydd

Innan ålderspensionen har börjat betalas ut helt eller delvis kan du välja till återbetalningsskydd för hela pensionskapitalet. Återbetalningsskydd innebär att förmånstagare får utbetalning från försäkringen vid ditt dödsfall. Om du väljer till återbetalningsskydd blir din ålderspension något lägre än om du inte gör det, eftersom du inte får ta del av arvsvinsterna.

Om du har valt till återbetalningsskydd gäller följande vid ditt dödsfall:

- *Om du avlider innan du har börjat lyfta ålderspensionen*, betalas det aktuella pensionskapitalet ut till dina förmånstagare i fem år. Utbetalningarnas storlek beror på pensionskapitalets värdeutveckling.
- *Om du avlider under pågående utbetalning av livsvarig ålderspension*, fortsätter utbetalningarna till förmånstagare i 20 år, eller den kortare garantitid som du valt, med avdrag för den tid då ålderspensionen utbetalats till dig. Den del av försäkringens värde som avser tiden efter garantitidens slut bortfaller vid ditt dödsfall, vilket bidrar till arvsvinster för andra försäkringar inom försäkringskollektivet. Avlider du efter att garantitiden tagit slut, upphör försäkringen och inga utbetalningar görs därefter.
- *Om du avlider under pågående utbetalning av tidsbegränsad ålderspension*, fortsätter utbetalningarna till förmånstagare under resterande tid.

Om du vill välja till återbetalningsskydd ska du göra det genom anmälan till Fora.

Du kan när som helst välja bort valt återbetalningsskydd. Du ska då vända dig till Fora.

Hälsoprövning

Om du väljer till återbetalningsskydd vid första möjliga valtillfälle krävs ingen hälsoprövning. Väljer du till återbetalningsskydd inom tolv månader efter en så kallad familjehändelse, som att du har gift dig, blivit sambo eller fått barn, krävs inte heller någon hälsoprövning.

Om du däremot vill välja till återbetalningsskydd vid en annan tidpunkt, utan samband med en inträffad familjehändelse, måste du fylla i en hälsodeklaration. Klarar du hälsoprövningen, gäller återbetalningsskyddet för såväl intjänat pensionskapital som framtida premier. Klarar du inte hälsoprövningen, gäller återbetalningsskyddet endast för framtida premier.

Det är Fora som gör hälsoprövningen.

Förmånstagarförordnande

Förmånstagarförordnandet fastställer till vem återbetalningsskyddet ska betalas ut vid ditt dödsfall, det vill säga vem som är förmånstagare. Om förmånstagaren avlider innan försäkringens hela värde har betalats ut, inträder annan förmånstagare, om sådan finns. Om förmånstagare saknas vid ditt dödsfall sker ingen utbetalning från försäkringen, som därmed upphör. Vid försäkringens tecknande gäller ett generellt förmånstagarförordnande, som du kan ändra.

Om du vill ändra det generella förordnandet, måste du göra det genom en skriftlig anmälan till Fora, som ansvarar för förmånstagarregistret.

Generellt förmånstagarförordnande

Om du inte har anmält annat, kommer utbetalning att ske till förmånstagare enligt denna ordningsföljd:

1. Din make/registrerade partner/sambo.
2. Dina arvsberättigade barn.

Make/registrerade partner är förmånstagare även när mål om äktenskapsskillnad/upplösning av registrerat partnerskap pågår.

Särskilt förmånstagarförordnande

Du kan skriftligen anmäla en eller flera av följande personer som förmånstagare, i valfri ordningsföljd och/eller med valfri fördelning av återbetalningsskyddet:

- a. Din make/registrerade partner eller tidigare make/registrerade partner.
- b. Din sambo eller tidigare sambo.
- c. Barn/styvbarn/fosterbarn till dig eller till någon person under a) eller b).

Make/registrerade partner är förmånstagare även när mål om äktenskapsskillnad/upplösning av registrerat partnerskap pågår.

Det särskilda förmånstagarförordnandet gäller till dess att du ändrar eller återkallar det.

Förmånstagares ändringsmöjligheter

Om du avlider innan utbetalning av ålderspension har påbörjats, har förmånstagare rätt att i anslutning till dödsfallet begära att utbetalningstidpunkten för återbetalningsskyddet ska senareläggas.

Förmånstagare ska anmäla ändringen till Folksam LO Pension.

Avstående

Förmånstagare kan helt eller delvis avstå från sin förmånstagar rätt. Ett avstående kan inte villkoras och avser alla framtida utbetalningar. I avstående eller avliden förmånstagares ställe inträder den förmånstagare som är närmast i tur enligt förordnandet. Har ett avstående gjorts och det senare kommer att saknas förmånstagare, inträder åter den som tidigare gjort avstående.

Vem är sambo?

Med sambo avses ogift person, som under äktenskapsliknande förhållanden stadigvarande sammanbor med dig, under förutsättning att även du är ogift och att ni

- har eller har haft eller väntar barn tillsammans *eller*
- tidigare har varit gifta eller registrerade partner *eller i vart fall*
- stadigvarande sammanbott sedan minst sex månader.

Vad gäller om flera barn är förmånstagare?

- Finns det flera barn som är förmånstagare, fördelas återbetalningsskyddet i lika delar mellan dem, såvida inget annat anges.

Flytträtt

Det här kan du välja

Du kan välja att flytta intjänat pensionskapital till Folksam LO Pension från annan av kollektivavtalsparterna godkänd försäkringsgivare.

Fram till tre månader innan din ålderspension helt eller delvis börjar betalas ut kan du välja att flytta ditt intjänade pensionskapital från Folksam LO Pension till annan valbar försäkringsgivare.

Inflytt – Flytta intjänat pensionskapital till Folksam LO Pension

Du kan flytta intjänat pensionskapital till Folksam LO Pension från annan av kollektivavtalsparterna godkänd försäkringsgivare (avgivande försäkringsgivare). Flytt av intjänat pensionskapital från Avtalspension SAF-LO utan återbetalningsskydd måste ske till motsvarande försäkring i Folksam LO Pension. Med motsvarande försäkring menas en försäkring som är utformad på samma sätt som den försäkring som det intjänade pensionskapitalet flyttas från. Om du till exempel flyttar pensionskapital som avser Avtalspension SAF-LO utan återbetalningsskydd, ska inflytt till mottagande försäkringsgivare ske till en försäkring som också avser Avtalspension SAF-LO utan återbetalningsskydd.

Motsvarande regler gäller vid inflytt av pensionskapital från

- Avtalspension SAF-LO med återbetalningsskydd
- Livsarbetstidspension utan återbetalningsskydd
- Livsarbetstidspension med återbetalningsskydd

Vid inflytt av intjänat pensionskapital övergår försäkringsansvaret till Folksam LO Pension när pensionskapitalet mottagits.

För inflyttat intjänat pensionskapital gäller samma placeringsregler som för premieinbetalningar, se *Fondförsäkring i Folksam LO Pension*.

Utflytt – Flytta intjänat pensionskapital från Folksam LO Pension

Fram till tre månader innan din ålderspension helt eller delvis börjar betalas ut, kan du välja att flytta intjänat pensionskapital från Folksam LO Pension till motsvarande försäkring hos en annan valbar försäkringsgivare (mottagande försäkringsgivare). Med motsvarande försäkring menas en försäkring som är utformad på samma sätt som den försäkring som det intjänade pensionskapitalet flyttas från. Om du till exempel flyttar pensionskapital som avser Avtalspension SAF-LO utan återbetalningsskydd, ska utflytt till mottagande försäkringsgivare ske till en försäkring som också avser Avtalspension SAF-LO utan återbetalningsskydd.

Motsvarande regler gäller vid utflytt av pensionskapital från

- Avtalspension SAF-LO med återbetalningsskydd
- Livsarbetstidspension utan återbetalningsskydd
- Livsarbetstidspension med återbetalningsskydd

Flytten ska avse allt intjänat pensionskapital i försäkringen. Om försäkring helt eller delvis är under utbetalning kan flytten inte genomföras.

Bestämning av flyttbart pensionskapital

Flyttbart pensionskapital för fondförsäkring är fondvärdet.

Flyttprocess

Du gör din anmälan om flytt hos Fora, som vidarebefordrar den till Folksam LO Pension för åtgärd. Folksam LO Pension genomför flytt av pensionskapital efter instruktion från Fora, i enlighet med det regelverk som Pensionsnämnden fastställt. Reglerna i inkomstskattelagen ska följas.

Du har rätt att ångra flytten, se reglerna för ångerrätt på fora.se.

Folksam LO Pension ska genomföra flytten senast 14 bankdagar efter det datum där information om kapitalflytten levererades från Fora (karenstid).

Om Folksam LO Pension genomför flytten efter den angivna karenstiden ska räntekompensation tillföras det flyttade pensionskapitalet. Räntekompensation beräknas från och med detta datum till och med den tidpunkt då överföring av pensionskapitalet genomförs. Räntesatsen för räntekompensation följer Riksbankens referensränta, som fastställs varje kalenderhalvår. Ränta utbetalas inte om den sammanlagda räntan understiger 0,5 procent av prisbasbeloppet.

Folksam LO Pensions försäkringsansvar upphör i samband med att pensionskapitalet överförs till Fora. Försäkringsansvaret övergår då till mottagande försäkringsgivare.

Inom 30 kalenderdagar från det att flytten genomförts skickar Folksam LO Pension kontrolluppgift om flytten till Skatteverket.

Försäkringskapitalet kan inte flyttas efter dödsfall. Vid dödsfall innan kapitalet överförs till Valcentralen ska Fora tillse att kapitalflytten avbryts..

Flyttavgift

För flytten har Folksam LO Pension rätt att ta ut en avgift, som godkänts av kollektivavtalsparterna, se *Avgifter och skatter*.

Utbetalning av pension

Det här kan du välja

Inför utbetalning av ålderspension kan du

- ändra till *annan pensioneringstidpunkt* än 65 år. Pensioneringstidpunkten kan vara lägst 55 år (förtida uttag). Du kan också välja en pensioneringstidpunkt som är högre än 65 års ålder (uppskjutet uttag).
- ändra från livsvarig till *tidsbegränsad utbetalningstid*.
- välja *partiellt uttag*, som innebär att du får din ålderspension utbetald i olika delar vid olika tillfällen.

När ålderspensionen har börjat betalas ut ligger ditt val fast och kan inte ändras.

Anmälan om ändring av pensioneringstidpunkt, utbetalningstid och partiellt uttag görs till Folksam LO Pension.

Så här betalas ålderspensionen ut

Ålderspensionen utbetalas månadsvis i efterskott från och med den månad du fyller 65 år. Inför utbetalning av ålderspension vid ordinarie pensionsålder 65 år får du information från Folksam LO Pension om de ändringsmöjligheter du har innan utbetalningen påbörjas.

Du kan lyfta din ålderspension före 65 års ålder, dock tidigast från och med månaden efter det att du har fyllt 55 år.

Annan utbetalningstid för ålderspension

Du har rätt att ändra utbetalningstid för ålderspensionen. I stället för livsvarig utbetalningstid kan du välja en tidsbegränsad utbetalningstid, lägst fem och högst 20 år. Du kan i särskilda fall välja kortare utbetalningstid än fem år, se *Helt förtida uttag av ålderspension under kortare tid än fem år* respektive *Partiellt uttag av ålderspension*.

Om du har ändrat utbetalningstid för din ålderspension ändras också garantitiden, se *Återbetalningsskyddets utformning*.

Helt förtida uttag av ålderspension under kortare tid än fem år

För att du ska kunna göra ett helt förtida uttag på kortare tid än 5 år före 65 års ålder krävs att uttaget sker i pensioneringssyfte och att utbetalningen pågår till minst 65 års ålder.

Dessutom krävs att ålderspensionen från Folksam LO Pension högst motsvarar din totala inkomstförlust i kronor räknat från uttagstidpunkten och fram till 65 års ålder.

Med pensioneringssyfte menas att du ska ha för avsikt att helt lämna arbetslivet för att pensionera dig.

Du ska skriftligen intyga till Folksam LO Pension att du har ett pensioneringssyfte. Kravet på pensioneringssyfte gäller per försäkring.

Partiellt uttag av ålderspension

Du har rätt till partiellt uttag, som innebär att du kan få din ålderspension utbetald i olika delar vid olika tillfällen. Regler för partiellt uttag är bestämda av Pensionsnämnden, enligt följande:

- Partiellt uttag kan göras såväl före som efter 65 års ålder.
- Partiellt uttag kan utbetalas livsvarigt eller som temporär utbetalning i längst 20 år.
- Det finns ingen kortaste utbetalningstid vid partiellt uttag. Partiellt uttag före ordinarie pensionsålder (65 år) ska dock alltid pågå minst till fram till 65 års ålder.
- För partiellt uttag av ålderspension krävs att uttagen andel tas ut i pensioneringssyfte. Du måste trappa ner arbetstiden med minst samma procentuella andel som det partiella uttaget utgör av hel ålderspension. Du ska skriftligen intyga till Folksam LO Pension att pensioneringssyfte föreligger.
- **Exempel** – Om du arbetar 100 procent och vill ta ut 25 procent av din ålderspension, måste du minska din arbetstid till 75 procent.
- Du väljer fritt hur stor andel som ska tas ut, dock får du inte ta ut en större procentuell andel än din minskade sysselsättningsgrad. Ditt totala månadsbelopp för det partiella uttaget får inte heller bli större än din inkomstförlust per månad.

Denna begränsning gäller för hela din Avtalspension SAF-LO oavsett om du påbörjar partiellt uttag hos en eller flera försäkringsgivare.

- Varje försäkring kan delas upp i högst två deluttag och ett slututtag.
- Vid stegvis nedtrappning av arbetstiden sker beräkning av tillåten uttagsandel utifrån den arbetstid som gällde före den första nedtrappningen.

När utbetalningen av ålderspension har påbörjats till någon del, kan du inte ändra försäkringsavtalet förutom när det gäller att välja bort återbetalningsskydd.

Ålderspension före 65 års ålder vid nedsatt arbetsförmåga eller arbetslöshet

Du som är arbetsoförmögen på grund av sjukdom kan inte uppbära Avtalspension SAF-LO för den del som arbetsoförmågan avser. Detsamma gäller om du är arbetslös.

Om du får både partiell ålderspension från Folksam LO Pension och sjukpenning eller sjukersättning från Försäkringskassan, och din arbetsförmåga försämras ytterligare, upphör inte din rätt till fortsatt utbetalning av ålderspension från Folksam LO Pension.

Uppskjutet uttag av ålderspension

Du kan börja lyfta din pension senare än vid den ordinarie pensionsåldern 65 år. Det finns ingen tids- eller åldersgräns för uppskjutet pensionsuttag. Du väljer själv tidpunkt. Om du inte begär uppskjutet uttag, sker utbetalning från 65 års ålder.

Förtida uttag av ålderspension

Du kan lyfta din ålderspension före 65 års ålder, dock tidigast från och med månaden efter det att du har fyllt 55 år.

Pensionsbelopp

Pensionsbeloppet fastställs och beräknas på följande sätt:

- Fondandelarna fördelas på det antal år utbetalning ska ske, med hänsyn tagen till framtida avgifter. Vid livslång utbetalning, och vid tidsbegränsad utbetalning från försäkring som saknar återbetalningsskydd, använder Folksam LO Pension ett antagande om livslängd relaterat till förväntad livslängd i försäkringsbeståndet.
- Den faktiska utbetalningen motsvarar inlösenvärdet av det antal fondandelar som, efter avdrag för skatt och avgifter, fastställs inför varje utbetalningstillfälle. Beroende på fondernas utveckling kan pensionsbeloppet därför vara olika stort vid olika utbetalningstillfällen.
- Beräkningen av pensionsbeloppet sker utan hänsyn tagen till kön.

Utbetalningstermin

Utbetalningstermin, det vill säga med vilken regelbundenhet pensionen betalas ut, är normalt månadsvis i efterskott. Om det totala utbetalningsbeloppet för perioden understiger 2 procent av prisbasbeloppet, har Folksam LO Pension rätt att ändra utbetalningstid och utbetalningstermin.

Om pensionskapitalet vid utbetalningstidpunkten, oavsett om du har begärt helt eller partiellt uttag, är lägre än 30 procent av prisbasbeloppet när utbetalningen ska påbörjas, har Folksam LO Pension rätt att lösa in försäkringen med ett engångsbelopp.

Tidpunkt för utbetalning samt räntebestämmelser

Utbetalning ska normalt ske senast en månad efter det att du eller någon annan som gör anspråk på pensionen fullgjort vad som krävs för utbetalning. Om det finns anledning att utreda om någon uppgift som lagts till grund för försäkringsavtalet varit oriktig eller ofullständig, behöver utbetalning dock inte ske förrän en månad efter det att sådan utredning avslutats. Utredningen ska bedrivas skyndsamt.

Vid dröjsmål med utbetalning utges ränta enligt räntelagen.

Även om dröjsmål inte föreligger utges ränta motsvarande referensräntan minskad med två procentenheter från och med den 31:a dagen efter att belopp förfallit till betalning. Referensräntan fastställs av Riksbanken varje kalenderhalvår.

Ränta utbetalas inte om den sammanlagda räntan understiger 0,5 procent av prisbasbeloppet.

Force majeure

Om dröjsmål med utbetalning uppstår genom myndighetsåtgärd, krigshandling, terrorishandling, strejk, bojkott, blockad eller liknande händelse, ansvarar inte Folksam LO Pension för förlust som detta kan medföra.

Så här går anmälan om dödsfall till

Vid dödsfall ska anmälan göras till Fora snarast möjligt. Dödsfallsintyg och släktutredning från Skatteverket ska bifogas anmälan. På begäran ska kompletterande handlingar och uppgifter i övrigt som är av betydelse för bedömning av rätten till utbetalning lämnas.

Avgifter och skatter

Avgifter

Under försäkringstiden uppkommer kostnader för administration och fondförvaltning. Folksam LO Pension har rätt att ta ut vid var tid gällande avgifter, godkända av kollektivavtalsparterna. Avgifterna kan ändras.

Avgifterna tas ut genom inlösen av fondandelar. Inlösen av fondandelar sker proportionellt i förhållande till fondernas värdefördelning i pensionskapitalet.

Försäkringsavgift

Försäkringsavgiften kan bestå av en fast årlig avgift och en avgift på pensionskapitalet.

Fondförvaltningsavgift

Fondbolag som förvaltar fonder tar ut en avgift på fondvärdet. Fondförvaltningsavgiften i respektive fond är frändragen när kursen redovisas.

Fondbytesavgift

Fondbyten mellan Folksam LO Pensions godkända fonder är avgiftsfria.

Flyttavgift

Vid flytt av pensionskapital kan Folksam LO Pension ta ut en flyttavgift.

Övriga avgifter

Inga extra avgifter tas ut för pensionsutbetalning eller vid ändring av försäkring.

Skatter

Avkastningsskatt

Folksam LO Pension betalar, enligt lag, årlig avkastningsskatt som dras från försäkringens värde.

Inkomstskatt

Din utbetalning från försäkringen beskattas som inkomst av tjänst. Folksam LO Pension gör avdrag för preliminär skatt.

Se folksamlo.pension.se för aktuell information om avgifter.

Övrigt

Information om försäkringen

Pensionsbesked

Innan ålderspensionen börjar betalas ut får du ett årligt pensionsbesked från Fora med information om dina SAF-LO-försäkringar.

Om du har frågor om detta pensionsbesked ska du vända dig till Fora.

Efter det att ålderspensionen börjat betalats ut får du pensionsbesked från Folksam LO Pension istället. Du kan även få ett pensionsbesked från Folksam LO Pension i de fall Fora ej skickar ut ett. Du kan följa värdeutvecklingen på folksamlopension.se, under Logga in på Mina sidor.

Förmånstagarförordnande

Om du har frågor om ditt förmånstagarförordnande ska du vända dig till Fora.

Information innan utbetalning

Inför utbetalning av ålderspension vid ordinarie pensionsålder 65 år får du en kortfattad information från Folksam LO Pension om de ändringsmöjligheter du har innan utbetalningen påbörjas.

Behandling av personuppgifter

Folksam LO Pension värnar om din personliga integritet och vill att du ska känna dig trygg i hur vi hanterar dina uppgifter. När du ingår ett försäkringsavtal med Folksam LO Pension behandlar vi dina personuppgifter huvudsakligen för att fullgöra våra åtaganden enligt försäkringsavtalet och för att följa de lagar och regler som gäller för vår verksamhet. Vi behandlar även dina uppgifter när vi har ett berättigat intresse att behandla dina personuppgifter till exempel för att tillhandahålla relevant information och marknadsföring till dig och för att utveckla våra produkter och tjänster.

På folksamlopension.se/om-oss/hantering-av-personuppgifter hittar du mer information om hur vi behandlar dina personuppgifter. Där kan du bland annat läsa om vilka personuppgifter vi behandlar, för vilka ändamål vi behandlar personuppgifter, vilka parter vi delar personuppgifter med och hur du utövar dina rättigheter. Du kan även kontakta vår kundservice på 020-414 414.

Om du inte är nöjd

Vänd dig först till Folksam LO Pension

Om du har frågor om behandlingen av ditt ärende, ta i första hand kontakt med ärendets handläggare, som kan ge dig förklaringar och kompletterande upplysningar.

Om du skulle vilja gå vidare med ditt ärende, har du rätt att få det omprövat hos Folksam LO Pension eller överprövat enligt nedan.

Genom konsumentvägledaren i din kommun eller genom Konsumenternas försäkringsbyrå kan du få vägledning i frågor som rör försäkring och sparande enligt nedan.

Din rätt till överprövning av ditt ärende

Om du inte är nöjd med Folksam LO Pensions beslut eller handläggning kan du begära att få ditt ärende prövat hos Kundombudsmannen Folksam. Om det därefter föreligger tvist kan du begära överprövning i allmän domstol.

Om ditt ärende gäller tolkning av SAF-LO prövas din fråga i första hand i nämnd, se nedan. Om det därefter föreligger tvist har part i tvisten rätt att hänskjuta frågan för slutligt avgörande till pensions-skiljenämnd enligt pensionsplanens bestämmelser.

Kundombudsmannen Folksam

Kundombudsmannen Folksam är en fristående och opartisk instans som kostnadsfritt prövar de flesta försäkrings-, sparande och skadeärenden. Anmälan måste göras inom ett år från det att Folksam LO Pension lämnat slutligt besked.

Adress: 106 60 Stockholm

Telefon: 020-65 52 53

E-post: kundombudsmannen@folksam.se folksam.se/kundservice/kundombudsmannen

Nämnder

Kollektivavtalsparterna har träffat överenskommelser om en särskild nämnd – Pensionsnämnden – som svarar för tolkningen av bestämmelserna för Avtalspension SAF-LO. Pensionsnämnden prövar ärenden avseende Livsarbets-tidspension endast i de delar man i de förbundsvisa överenskommelserna har hänvisat till Bestämmelser för Avtalspension SAF-LO. Försäkringstagare eller du som försäkrad kan begära att fråga som angår er ska prövas av nämnden. Begäran om prövning i nämnden ska lämnas till Fora, som ansvarar för nämnden.

Om ett ärende har prövats av nämnden och tvist om tolkning eller tillämpning av försäkringsvillkoren eller försäkringsavtalet i övrigt föreligger, kan part hänskjuta tvisten till särskild skiljenämnd för avgörande. Skiljenämnden består av ledamöter utsedda av kollektivavtalsparterna. Det går också att få rättslig prövning genom att talan väcks i allmän domstol, under förutsättning att saken inte tidigare avgjorts genom skiljedom.

Allmän domstol

Tvist med Folksam LO Pension kan prövas av tingsrätten. Om du har rättsskydds-försäkring kan du få ersättning däri-från för en del av kostnaderna. Du måste i så fall kontakta advokat eller annat lämpligt ombud, som kan godkännas av Nämnden för Rättsskyddsfrågor (FNR).

Konsumentvägledning

- Konsumenternas försäkringsbyrå

Konsumenternas försäkringsbyrå ger kostnadsfri vägledning i frågor som rör försäkring, men prövar inte enskilda tvister.

Adress: Box 242 15, 104 51 Stockholm

Telefon: 0200-22 58 00 konsumenternas.se

- Kommunal konsumentvägledning Kommunal konsumentvägledning finns i många kommuner och ger kostnadsfri hjälp i försäkringsärenden.

Begreppsförklaringar

Arvsvinst

Pensionskapital efter avliden med försäkring som saknar fullständigt återbetalningsskydd eller annat efterlevandeskydd och som tillfaller övriga liknande försäkringar.

Flytträtt

Villkor i försäkring som gör det möjligt för försäkringstagaren eller den försäkrade att under vissa förutsättningar flytta pensionskapital från en försäkringsgivare till en annan eller från en förvaltningsform till en annan. Flytträtt kan också gälla då pensionskapital tillhörande en viss generation av produktvillkor flyttas till en annan generation av produktvillkor.

Fond

Samling av värdepapper (portfölj) som ägs av andelsägare. Fonderna har olika risknivåer som kan ge olika möjligheter till avkastning. Att en fond tidigare har gett avkastning är ingen garanti för att den kommer att ge avkastning i framtiden. Fonder som köper aktier (aktiefonder) har högre risk än fonder som köper räntebärande värdepapper (räntefonder). Lägst risk har fonder som köper svenska räntebärande värdepapper med korta löptider. En högre risk kan dock öka möjligheten att på sikt få högre avkastning. På lång sikt bör således aktiefonder ge den högsta avkastningen.

Fondförsäkring

Livförsäkring som saknar garanterat pensionsbelopp och för vilken försäkringstagaren eller den försäkrade själv bestämmer inriktningen på sitt sparande genom att välja en eller flera fonder som är valbara hos försäkringsgivaren.

Förmånstagare

Person som har rätt att få utbetalning från försäkringen.

Försäkrad

Fysisk person på vars liv, ålder eller hälsa en försäkring gäller. För denna försäkring är det den anställde som är försäkrad och i dessa försäkringsvillkor benämns den försäkrade i du-form.

Försäkringsgivare

Försäkringsgivare som fysisk eller juridisk person har tecknat försäkring med.

Försäkringshandlingar

Försäkringsbesked

Innehåller upplysningar om försäkringens omfattning.

Försäkringsvillkor

Beskriver de regler som gäller för försäkringen. Innehåller bland annat upplysningar om vem som är försäkringsgivare samt vilka ersättningsmoment och ändringsmöjligheter som finns.

Försäkringstagare

Fysisk eller juridisk person som har tecknat försäkring med försäkringsgivare eller som har övertagit en försäkring. För denna försäkring är det arbetsgivaren som är försäkringstagare.

Försäkringstid

Försäkringens giltighetstid.

Inlösenvärde

Inlösenvärdet i en fond är antalet fondandelar multiplicerade med fondens köpkurs vid inlösentillfället.

Pensionskapital

Aktuellt värde på sparad pensionskapital.

Prisbasbelopp

Belopp som grundar sig på prisutvecklingen i samhället (konsumtprisindex) och som varje år bestäms av regeringen.

Återbetalningsskydd

Efterlevandeskydd som innebär att hela eller en del av pensionskapitalet betalas ut till förmånstagare vid den försäkrades död.

